

En udmærkelse.

For fjerde gang i løbet af et kort åremål har en afhandling fremkommet i Sønderjydske årbøger fået tildelt Dansk historisk Fællesforenings pris. Det er lærer Chr. Stenz' afhandling om: *Det danske sprogs stilling i Mellemslesvig*, der har fået tildelt prisen for 1947 med følgende udtalelse af fællesforeningens bedømmelsesudvalg:

Siden 1800-årene har det danske sprog været i tilbagegang i Mellemslesvig. I løbet af det sidste århundrede er der foretaget en række undersøgelser af forholdet mellem det danske og tyske sprog. Den sidste af disse blev gennemført af Poul Selk, der redegjorde for den i „Die sprachlichen Verhältnisse im deutsch-dänischen Sprachgebiet südlich der Grenze“ (1937), et værk, der også fra dansk side er bleven anerkendt for sin saglighed og redelighed. Men i et grænseland er forholdene aldrig i ro. Siden Selks undersøgelser er der sket en del ændringer. Efter kapitulationen er den sproglige udvikling indtrådt i en ny — måske afgørende — fase, dels på grund af den store tilstrømning af flygtninge, dels på grund af de nye danske skoler, der er blevet oprettet. Det er derfor påprævet at få stillingen gjort op nu, at få redegjort for de forandringer, der er sket, siden Selks værk udkom. Lærer Stenz har påtaget sig denne opgave og har løst den på udmærket måde. Han benytter samme fremgangsmåde som Selk, idet han har samlet oplysninger både om forældrenes indbyrdes talesprog, deres sprog med børnene og antallet af rensprogede familier, idet han samtidig undersøger forholdene indenfor de gamle, indfødte slægter. Som det var at vente, er det danske sprog i de fleste sogne gået tilbage, men enkelte steder, som f. eks. i Nykirke sogn, kan der dog også noteres fremgang.

Redegørelsen er overalt saglig og objektiv, og den bygger på oplysninger fra en lang række meddelere. Det er således et stort arbejde, der ligger bag artiklen og dens mange statistiske oversigter, men det store stof har ikke overvældet forfatteren, hans fremstilling er klar og overskuelig, og nu og da oplives den af de små konkrete træk, der bedre end lange forklaringer fortæller om de forvirrede sproglige forhold i grænselandet. Undersøgelsen omfatter ikke hele det dansktalende område, men kun Medelby, Aventoft, Nykirke og dele af Ladelund, Læk, Karlum, Brarup og Sdr. Løgum sogne, ialt 1247 familier. Men selvom undersøgelsesområdet således er begrænset, er den skildring af de sidste 10 års sproglige udvikling, lærer Stenz har givet, dog af så stor betydning og arbejdet udført med så stor dygtighed, at Dansk historisk Fællesforenings styrelse finder, at artiklen fortjener at blive tilkendt prisen for 1947.

Til denne ærefulde anerkendelse er det redaktionen af Sønderjydske årbøger en særlig glæde at kunne føje sin lykønsning.

Prisafhandling om besættelsestidens historie.

Dansk historisk Fællesforenings styrelse har udsat en præmie på 300 kr. for en afhandling om en bys eller egns forhold under besættelsen, fremkommet i en af de amtshistoriske årbøger inden udgangen af 1952. Præmien vil blive uddelt i 1953, og det er fællesforeningens styrelse, der bedømmer de fremkomne afhandlinger og afgør, hvem prisen skal tilfalde.

Redaktionen af Sønderjydske årbøger vil meget gerne opfordre såvel yngre som ældre medlemmer til at deltage i dette kappestræb. Der er for os ingen tvivl om, at vi her i Nordslesvig må have absolut gode kort på hånden til at kunne hævde os smukt. Alene forholdet til hjemmetyskerne er et så interessant emne, at det vil kunne give adskillige points. Flere af de besvarelser, der indkom på det store i 1946 udsendte spørgeskema, vil udmærket kunne bearbejdes til årbogsartikler. Enhver, der har indsendt besvarelse på spørgeskemaet, vil kunne låne denne, så længe arbejdet med afhandlingen står på. Ingen vil kunne låne andres besvarelser uden de pågældendes skriftlige tilladelse. Anmodning om lån af besvarelserne på spørgeskemaet 1946 må indsendes til sekretæren, arkivar Peter Kr. Iversen, landsarkivet, Åbenrå.

Blandt de indkomne afhandlinger udvælger redaktionen den (evt. de) bedste, der da vil blive trykt i efterårshæftet af Sønderjydske årbøger 1952. Såfremt ingen af de indkomne afhandlinger skulle være tilfredsstillende, er redaktionen frit stillet med hensyn til offentliggørelse.

Honoraret for den (eller de) offentliggjorte afhandling(er) er det sædvanlige, 6 kr. pr. trykside.

Afhandlingerne må være redaktionen i hænde senest 1. april 1952.

AKTIESELSKABET

NORDISKE KABEL- OG TRAADFABRIKER

KØBENHAVN F.

Sønderjydsk Tæppefabrik

A. R. Kjørbye A/s - Højer

Leverer kun gennem Forhandlere

Årsmødet i Tønder den 21. maj.

Historisk samfund for Sønderjylland afholder årsmøde i Tønder på Tønderhus søndag den 21. maj kl. 14.

Sædvanlig dagsorden.

Efter et fælles kaffebord taler lærer Werner Christiansen, Tønder, om Jordsand og vadehavet, og seminarielærer, mag. art. Sig. Schoubye vil fortælle om amtmanspalæet, der for tiden restaureres. På museet vil magister Schoubye forevise én i anledning af årsmødet specielt arrangeret udstilling af gamle vestslesvigske fliser. Fra museet køres til Schackenborg, hvis bygningshistorie godsinspektør Davidsen har lovet at fortælle om. Såfremt tiden tillader det, vil man derefter spadserere gennem Møgeltønder slotsgade med de gamle smukke huse til kirken, der vil blive forevist.

Anmeldelse til turistbus Tønder—Møgeltønder senest onsdag den 17. maj til adjunkt Fanø, Tønder, telefon 778 x (kl. 18—19), museumsinspektør Neumann, Haderslev, telefon 3944 og 2362 eller til arkivar Iversen, Åbenrå, telefon 3766 (bedst kl. 19—20).

Historisk samfund for Sønderjylland

udgiver *Sønderjydske årbøger og Sønderjydske månedsskrift.*

Styrelsen er for tiden fhv. amtslæge, dr. med. H. Lausten-Thomsen, Åbenrå (formand), arkivar Peter Kr. Iversen, Åbenrå (sekretær), adjunkt Knud Fanø, Tønder (kasserer), højskoleforstander Hans Lund, Rødding, museumsinspektør H. Neumann, Haderslev, landsarkivar Johan Hvidtfeldt, Viborg, sognepræst H. Hejselbjerg-Paulsen, Fjellstrup, førstepræst H. F. Petersen, Flensborg, gårdejer Sv. A. Hanssen, Nørremølle og som æresmedlem fhv. museumsdirektør, dr. phil. M. Mackeprang, København.

Formand, sekretær og kasserer danner forretningsudvalg.

Redaktionsudvalget for Sønderjydske årbøger består af H. Lausten-Thomsen, Hans Lund, Johan Hvidtfeldt og Peter Kr. Iversen.

Sønderjydske månedsskrift redigeres af H. Neumann, Peter Kr. Iversen og lærer Chr. Stenz.

Medlemsbidraget er 6 kr. årligt eller mindst 100 kr. een gang for alle. Medlemmerne modtager Sønderjydske årbøger gratis. Sønderjydske månedsskrift bestilles hos postvæsenet og koster 2 kr. 15 øre fjerdingårligt. I boghandelen eller bestilt hos museumsinspektør H. Neumann, Åstrupvej, Haderslev, koster det 2 kr. Indmeldelser modtages af alle styrelsesmedlemmer.

ÅRSMØDET

(Se omslagets 3. side)

INDHOLD:

Axel Linvald: Aage Friis	side	1— 14
M. Mackeprang: Frederik Fischer	>	15— 50
Fridlev Skrubbeltrang: Fred. Fischers dagbøger 1868—71	>	51—133
Gudmund Schütte: Skrønen om kejser Otto II's tog til Oddesund	>	134—139
Anna Simonsen: Theodor Storm og Danmark ..	>	140—152
N. Black-Hansen: Lejren ved Ris	>	153—156
En udmærkelse	>	157—158
Prisafhandling om besættelsestidens historie	>	159—160

I hovedkommission hos Gyldenlæiske Boghandel Nordisk Forlag,
København,
for Danmark, Norge og Sverige.